

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.
„ 3 місяці 1 „ 50 ф.
(Ціна 1 прил. в таб. 5 ф.)

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

— ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ. —

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. I—2. (140—141).

Неділя, 6. січня 1918.

Рік IV.

„Слава в вишніх Богу
І на землі мир“.

В ніч, коли Спаситель
Світа народився,
Хор жильців небесних
Пастухам явився
І чудовим співом
Огласив простір:
„Слава в вишніх Богу
І на землі мир“!
Незвичайно дивний
Цей небесний спів
Радістю наповнив
Душі пастухів,
Бо вони дізналися,
Що настав той час,
Коли всіми жданій
Народився Спас.
Так і ми, почувши
Про кінець війни,
Веселим ся нині,
Як колись вони:
Цяя довгождана
Вісточка для нас
Так звучить предивно,
Мов небесний глас;
Ангельська мов пісня
Наповни простір:
„Слава в вишніх Богу
І на землі мир“!

Путь показує вона.
І невтомною ходою
Все зперед Халдеї шли,
Поки слідом за зорьою
К Сонцю Правди прибули.

* * *

Так само й ти, о мій народе,
Невинно рвав ся до свободи.
Й тобі приходило сяйти
Шляхом не легким до мети:
Кругом тебе була пустиня,
Де не людей,—німе каміння
На всім просторі бачив ти,
І часто на твоїй путі
Поблизу дикій шакали
Несамовито завизали...
Та над тобою в небозвіді
Сіяла провідна зоря—
Любов до волі і свободи,
Любов до правди і добра;
Неначе мудрець-Халдей,
Ти йшов за нею до ідеї.
Через величі порешкоди
З тюрем-неволі до свободи,
До Сонця Правди з темноти,
Як мудрець, прийшов і ти.

Zet.

ПІД РІЗДВО.

„Ніч перед Різдвом—це дитяче свято у всіх християнських народів, та тільки святкується не однаковими обрядами: у Німечів—ялинкою, у Москалів—теж; у нас же після празникової вечери посилають дітей з хлібом, рибою та взваром до найближчих родичів; а діти, коли увійдуть у хату, промовляють: „Святий вечір! Прислали батько й маті до вас, дядьку, й до вас, дядиню, святу вечерю“, а після цього їх із церемоніями сажають за стіл, що заставлений буває усікими пісними ласощами, і гостюють їх, неначе дорослих; потім обмінюють їм хліб, рибу і взвар і теж із церемоніями виряжають. Діти йдуть до другого дядька, і як рідня велика, то вертаються до дому аж перед заутренею, певна річ, в гостинцем та з „шагами“, що завязані, неначе гудики, в сорочку.

„Мені дуже подобається цей прекрасний звичай. У нас рідна була велика. Посадять нас, було, на санки та й возять по гостях цілісеньку ніч. . . .“

Отці слова написав не хто інший, а Тарас Шевченко, про якого годі нам не згадати при кождій нагоді, в долі і в недолі. Нинішнє українське відродження, можна сказати, ви-

росло, викохало ся на його „Кобзарі“ і ми, як колись наші предки до Святого Письма, заглядаємо до того нашого народного евангелія.

„Що Шевченко каже? — питамо і певно, що кожкий з нас і при кождій нагоді знайде у його творах відповідь на своє питання, хоч яке-б трудне і було воно.

Тільки треба вміти читати. Що жкаже нам ще більше про Різдво наш Кобзар?

У його повісті „Близнята“ стрічаємо ось-який спомин. „Я пам'ятаю один жалісний святий вечір на своєму віку. В осени ми поховали свою матір, а на святий вечір понесли вечерю до діда і проказавши: „Святий вечір! Прислали до вас, діду, батько і.. все в трьох заголосили:—нам не можна було сказати: „і маті“. . . .“

Скільки-ж то нинішнього святого вечора буде таких дітічних трагедій! Принесуть діти вечерю, поклоняться дідові й дядині і скочуть казати: „прислали нас..“ та нараз зачувають ся, бо їм не вільно сказати „батько“, бо той батько погиб на війні. А що вони мають казати, коли він у полоні? Чи прислав, чи не прислав?

Нехай кажуть „прислав“, бо певно, що кождий з них батьків, хоч сотнями миль відділений від рідного краю, за своїми дітьми в колядою йде і разом з ними кланяється своїм батькам-дідам і здоровить їх з великим празником Христовим. І кождий з них посилає їм здалека не хліб і рибу і взвар, а свою любяче серце, свої думки і одиноке кріпке бажання: побачити їх як найскорше, в здоровлю, в добрі і—на волі! На вільний, рідний Україні.

Богдан Лепкий.

Бажання.

Третє, а то й четверте Різдво проводимо отсє в полоні. Багато перемінилось за ці довгі роки неволі!..

Третє Різдво стрічає в полоні вже і наша таборова часопись „Громадська Думка“, яка, разом з попереднім „Просвітним Листком“, в цим днем вступає в четвертий рік свого видання.

Дивуємося собі, де ті сили бралися, щоб цю неволю цілими роками віддергати, бо-ж колись та-

кої можливости не пропускалось. На початку полону ніхто і в думці не припускає такої довгої неволі, бо починали-б за божевільного того, хто сказав би, що три й більше років будемо сидіти в полоні.

Все ждали миру... Хто сидів у полоні в 1914. року, то ждав тоді миру на Різдво, а потім у 1915. році теж ждали миру на Різдво, в 1916. році—таксамо, і тільки в цьому 1917. році мир уже мабуть не обманює нас, тільки тепер надходящий мир уже не мрія, а таки дійсність.

Та хвала й тобі, мріє, що приходить до нас, жила з нами, що хоч і обманювала, але-ж і піддержуvala огонь життя, одягнаючи страшну, смертельну безнадійність!

Як і тяжко було переживати довгу неволю, але мусимо заважити, що з цих мук не тільки щока, але й велика користь буває. Правду кажуть, що не бувати би щастя, аби нещастя не помогло. Так і в нас. За ці роки побуту в полоні, серед Німців, багато, як токажеться, світу прийшлося побачити, багато нових вражень та знання волею-неволею набралося, і коли повернемося до дому, то тільки там як слід оцінимо все це надбання, тільки там воно виявить усю свою силу й значення.

Ті нові умови, в яких довелося нам жити, ті переміни що до подій на світі й на Україні, та духовна робота, що йшла чи сама собою, чи організовано, зробили нас інакими, хоч би ми самі того й не помічали, і ми вже вернемося до дому новими людьми.

Пішли ми на війну творячи волю крівавого ката, як безсловесні, замордовані його підданці, а повернемося тепер до дому вже по волі Ненкі-України, як повноправні, свободні громадяни Республіки-України!

На нас тепер ждуть в Україні, ждуть нас як тих громадян, які широко почали українську просвітно-організаційну роботу багато раніше, ніж до цього явила ся змога на Україні. Тому певно вірять наші брати дома, що ми повернемось до них свідомими, ширими громадяними, що ми додамо нових думок, нових сил для великої будови народоправства на Україні, для будови народного щастя й добробуту. Будуть чекати нас дома, як таких зрілих громадян, що, розлившись по всій Україні, по всім містам, містечкам та хутрам, зуміють дбати про власний інтерес, про інтерес власного народу, зуміють вказати шлях незрячим братам, зу-

міють одріжнити, де наш приятель, а де ворог, не дадуть себе опушкати ніяким ворожим хитрощам, не злякають ся ворожих загроз. На нас покладають на Україні надії, що ми прийдемо з далекої неволі та станемо кріпкою піддержкою для нового ладу на Україні, для нового незалежного правительства українського. Сподіваються ся дома, що ми станемо разом, зі спільнішими борцями за повну волю України, за піднесення волі народу українського по-над усе. І вже в найгіршому випадкові бажають од нас на Україні, щоб не найшлося між нами таких, які-б не співчували або шкодили будові вільної Української Республіки, які-б без віри у свій народ прихали додому. Отсюда останнього не бажають зустрінутися в нас цілі діти України, а вороги П мабуть ще не втратили в це віри.

Нехай кожний загляне в душу до себе й скаже, яким він приде на вільну Україну. Певно кожний відповість, що найкращі бажання, які на його покладають дома, він хоче сповнити, наскільки буде сили й розуміння. Коли щиро хотіти та широ вчити ся розуміти, то це вже досить, бо решта вже приложиться й бажана користь для громади буде.

Ждучи дорогої хвилини від'єду додому, набіраймо ся в останніх часах того знання, про наші завдання, про нашу велику, відвічальну роль у вільній Укр. Республіці; ловім устне й друковане слово про мріяну волю, та міркуймо не тільки про особисте щастя, але і про щастя цілого українського народу, бо ми й наші діти в частинами його.

Там на Україні стрівнемо ся знов у спільній просвітно-організаційній і державно-політичній роботі; туди, на Україну, перенесемо нові думки, нові бажання, там прикладемо на практиці! наше знання й нашу силу для добра народові України.

Нехай скоріше проходять останні місяці! й дні неволі! й нехай скоріше „Громадська Думка“ на четвертому році свого видання в останнє принесе радісні вісти та й переходять разом зі всіма з неволі на волю, на Україну, щоб там в нових умовах, на широких просторах сповнити громадський обов'язок друкованим українським словом!

В. Г.

На Різдво.

Не сперше нам, браття, прийшлося на чужині Христове Різдво зустрічати, Але ще такої не було, як нині,
Від неба для нас благодаті: Відродження нашої Неньки-
Вікторії
Укупі з Різдвом ми сяємусем, Про волю, свободу, про країні години
Ми вісточки радісні чуєм. Ми знаєм, що вже незабаром настане
Година бажаної згоди, Скінчать ся роздори, і мир довзіданий
Ворожі збратає народи. Мов сон дивовижний, міне час неволі.
Недовго лишило ся ждати... Вже будем це свято Христове на волі
У Рідній Країні стрічтати!

Zet.

Самостійні міжнародні взаємини України.

Один з перших актів української дипломатії на міжнародному шляху. — Відповідь осередніх держав.

На мирових переговорах в Берестю-Литовським брав участь в складі російської делегації задля „контролю інформації“ член У. Ц. Ради Любінський. В своєму характері Любінський кілька разів забірав голос, вказуючи становище українського правительства до кождої справи, яка стояла на черзі.

На його адресу, як також на адресу петроградського правительства, видала Центральна Рада в Київі дnia 25. грудня 1917. р. ноту, яка являється одним з перших документів дипломатії нової української держави. Нота звучить:

До всіх воюючих і невтральних держав від Генерального Секретаріату Української Республіки.

Генеральний Секретаріат подає отсім до відома всім невтральним і воюючим державам отсі:

Третім універсалом У. Ц. Ради з дня 20. листопаду 1917 р. проголошено українську республіку. Сим актом поставлено П в інтернаціональне положення. Українська народна республіка змагається зі створенням федераційної злукі всіх республік, які повсталі на землі давньої російської імперії. Аж до часу, коли в Росії буде установлене федеративне правительство і аж поки міжнародне заступництво буде розділено між правителством федераційної республіки і правителством України, вступає українська республіка із своїм правителством, Ген. Секретаріатом на дорогу самостійних міжнародних взаємин.

В звязку з тим уважає Ген. Секретаріат за річ необхідну виснити всім державам і народам світу становище Української Народної Республіки до мирових переговорів, які в найближчих дніах розпочнуться в Берестю-Литовським між представниками Ради народів комісарів і державами, що ведуть війну з Росією. Ми маємо вепорушене перевокання, що теперішня війна являється ся найближчим нещастем всіх держав, для того від дня проголошення У. Народної Республіки вступили на шлях діяльної мирної політики.

Тому, що в III. універсалі була проголошена необхідність негайно заключити мир, рішила також Ц. Рада прилучити ся до перемирря. Для того післано на півднево-захід. і румунський фронт від'оручників Ген. Секретаріату. Обидва фронти злучені тепер в один український фронт під кермою правителства Укр. Нар. Республіки.

Рівночасно поручила Україн. Ц. Рада Генер. Секретаріатові повідомити союзників про факт ведення мирових переговорів і содоручення Генер. Секретаріату в свій час виконав.

Коли Рада народів комісарів за згодою правительства держав, що воюють проти Росії, підняла переговори на всіх фронтах Росії про перемирре, вислав Генер. Секретаріат своїх заступників до Берестя-Литовського для контролю інформації. При тім уважає Генер. Секретаріат за річ конечну звернути увагу на те, що заступники Ради народів комісарів, хоча були повідомлені про те, що відпоручники Україн. правительства мають працювати для участі в переговорах, — заключили самостійно загальне перемирре без всякої порозуміння з правителством Укр. Народн. Республіки. Але тепер, коли Рада народ. комісарів на основі останньої точки умов про загальне перемирре почала в Берестю-Литовським мирові переговори з правителства-

ми Німеччини, Туреччини й Болгарії, заявляє Укр. Ген. Секретаріат іменем Укр. Народної Республіки:

- 1) Що демократія української держави змагає до світового мира — до загального мира поміж всіми державами, що тепер ведуть війну.

2) Мир заключений поміж всіма державами, повинен вісти, навіть найменшим народам в кождій державі забезпечити свободу народоправного самоозначення.

3) Для уможливлення справдільного вирівнання судьби народів повинні бути установлені відновідні гарантії.

4) Через те забори, т. зв. насильство прилучені або передача поодиноких земель без згоди населення являється ся недопустимим.

5) Рівнож ві становища робочих кляє всіх країв виключені всякі контрибуції в якій-небуде формі.

6) Малі народи і держави, що потерпіли через війну, повинні дістати матеріальну поміч на основі принципів, вироблених на конгресах.

7) Укр. народна республіка має тепер на своїй землі власний фронт і виступає самостійно в міжнародних справах через своє правительство, яке заступає інтереси українського народу. Вони повинно також брати участь в мирових переговорах, конференціях і зіздах націй в усіма іншими державами.

8) Власть Ради народів комісарів не простигається ся на Цілу Росію, а зокрема не простигається ся на Україн. республіку. Для того також мир, який хоче заключити Росія зі своїми противниками, може тільки тоді бути важливий для укр. Республіки, коли його умова будуть прийняті й підписані правителством укр. народ. республіки.

9) Мир в імені цілої Росії може заключити тільки таке правительство (до того федеративне), яке буде утворене всіма республіками і державно зорганізованими краями Росії. Коли б такого правителства не вдалося ся утворити в найближчій часі, тоді тільки злучені правительства усіх тих республік і країв можуть заключити такий мир.

Укр. Ген. Секретаріат держить ся тверді принципу загального народоправного (демократичного) мира і змагає прискорити його заключення. Признає велике значення усіх змагань, щоб такий мир здійснити, уважає за річ необхідну, щоб його заступники брали участь в переговорах в Берестю-Литовським та рівночасно бажає, щоб діло мира було завершено на міжнародній зілзі, на якій українське правительство запрошує всі воюючі держави.

Голова Генерального Секретаріату Володимир Винниченко.

Генер. Секретар для міжнародних справ: Олексій Шульгин.

На сю ноту одержало українське правительство таку телеграфну відповідь: До Президента Генерального Секретаріату Винниченка і Секретаря для інтернаціональних справ Шульгина. Київ.

Нота Генерального Секретаріату Української Народної Республіки до всіх воюючих і невтральних держав означує, як безумовно потрібне, щоби представники Української Народної Республіки взяли участь в переговорах в Берестю-Литовським.

Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія й Туреччина привязують вартисті до того, щоби вказати, що вони

вони готові повітати уповноважених представників Української Народної Республіки з участю в мирових переговорах в Берестю-Литовським.

При сім вони вказують, що вони радо були би повітати таких уповноважених представників та кож при переговорах при заключенню перемирря.

Берестю-Литовське, 26. грудня 1917. р.

Уповноважені делегати чотирьох союзних держав: фон-Кільман за Німеччину, гр. Черній за Австро-Угорщину, Попов за Болгарію, Мессімі-Бей за Туреччину.

(Lemberg. Zeit. „Діло“.)

Україна й більшевики.

„Діло“ приносить в 26. грудня з над кордону такі вісти:

Правительство української народної республіки, на предложені Генер. секретара військових справ Петлюри, змобільзувало вільне коалітво для оборони української землі від півночі і від сходу і для обезпеки західницьких ліній, які ведуть в глуб краю і на фронт. До рядів вільного коалітва належать робітники селянине України. Вільні козаки ставлять себе у своїх місцях замешкання під кермом укр. військових властей. Вільне коалітво гуртується сяколо Центру. Ради. Попага У. Ц. Ради для вільного коалітва ненарушені. Настрій вільного коалітва супроти більшевиків і революційних комітетів крайно ворожий; вільні козаки обурені на війська більшевиків головно за те, що вони нищили їх рабували села і хутори Українців.

Відомості, що наспілі до Українського Генерального штабу, доносять, що більшевицькі вояки показують мало охоти воювати з українськими селянами, коли почали про мобілізацію вільного коалітва. Між нами починається зароджувати ся недовірі до „народних комісарів“, які Іх обманули способом намовин до боротьби проти Українців. Взагалі починає показувати ся отверзені серед більшевиків, які вислані до боротьби з Українцями.

Так на пр. відділ „чорвоної гвардії“ і моряків, яких післано на станцію Бахмач, стрінуши ся в українські військи, вступивши в них в переговори. Той відділ ухвалив опісля революцію, в якій протестує проти політики народних комісарів і головної кватири, що розпочали братній війні проти Українців.

Більшевицькі війська довідалися, що Ц. Рада не якийсь „буржуазний“ орган, як се всюди оголошують народні комісарі, але наспаки се революційний орган укр. демократії, вибраний робітниками, селянами і солдатами, що правительство української народної республіки веде мирові переговори, проживлює усіх солдатів українського фронту, без огляду на національні різниці і що вони опирається на довірі народних мас України.

Українські війська зорганізовані наскрізь демократично, але вони ненавидять наеладу. Се знають провідники більшевиків і тому Іх положення в дні на день трудніше.

Дуже роз'ярив українські війська проти більшевиків факт, що більшевицька головна кватири виплачує три рублі денно кожному червоному гвардистові, який бореться проти України.

Укр. солдати нарікають на грабунок народних грошей. Відомість про се, що в Рославлю на привказ Криленка напала зрадливо ніччю червона гвардія з моряками на малі транспорти українських вояків, причм кількох Українців убито, а чотирох на місці розстрілено, обурено сильно укр. солдатів. Укр. війська арештували кількох визнач-

них большевицьких провокаторів, як Чудновського і Кундурушкіна; рівночасно обсадили генеральні штаби південно-західного фронту, а також 4, 6, 8 і 11-ті армії; цілій ряд станцій находитися в руках укр. військ. До них прилучають також українські моряки.

Ціла чорноморська флота перешла на сторону Українців, а вільні козаки обіцяють знищити кожного, хто виступив би проти Ц. Р. або Правительства Генерального Секретаріату.

родині комісарів подавляючи більшістю всіх (делегатів було поважено 2½ тисяч) проти 2 голосів (при 16, які збережалися від голосування) отою революцію:

„Розбіраючи ультиматум Совіта народ. комісарів, як агресивний (ворожий) проти української народності республіки, уважаючи, що жадання, які містяться в ньому, грубо нарушають права україн. народу в справі самоозначення на свободіні уряджені формів свого державного життя,— всеукраїнський з'їзд селянських, робітничих і салдатських депутатів констатує, що централістичні тенденції теперішнього російського правителства, переходячи до війни між Росією і Україною, грозять остаточно зірванням федераційної звязі, до котрої йде українська демократія. В той час, коли демократія всього світу з передовими відділами інтернаціонального соціалізму на чолі бореться за осягнення загального мира, котрий один тільки може дати селянським і пролетарським масам можливість боротися за інтереси робочого народу, гроза нової братської війни, яку виповів Україн. Совет народних комісарів, нащучи ідею братерства робочих верств всіх націй, пробує проявіти національного шовінізму і затемнюючи клісове самопізнання мас, помагають тим самим до зросту контрреволюції. Признаючи, щоnota Генерального Секретаріату з 4. грудня в достойному відповіді на намір Совета народ. комісарів нарушити інтереси україн. селян. і робітників,— всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селян. і салдат. депутатів признає необхідним доложити всім силам, щоби не допустити до проливу братської крові і звертатися до всіх народів Росії в гарячим вазивом всіми способами не допустити до нової ганебної війни“ („Frank. Zeit.“ ч. 358.)

З Української Республіки.

На Всеукраїнській Зізді Рад робітничих, селянських і салдатських депутатів.

Промова проф. Грушевського.—Зізд став рішуче за Україн. Центральну Раду.

На дніях, до дня 21. с. м., покінчилися роботи всеукраїнського з'їзу робітничих, селянських і салдатських депутатів. Скліканій большевиками з'їзд відмінив скликання Центральної Ради і установлення на Україні большевицької влади перемінівся в грандіозну маніфестацію за Радою і антибільшевицьку демонстрацію. В питаннях про становище до ультимату Совета народних комісарів і про організацію влади на Україні з'їзд виявив рідку однодушність: резолюції в тих справах ухвалено майже одноголосно.

Председатель Центр. Ради проф. М. Грушевський звернувся на засіданню дня 6. грудня до з'їзу ось свою промовою:

„В сей час, коли ми тут засідаємо, на Україні йде походом ворожеї військо. Вони вже вступили на українську землю і одержали приказ за всяку ціну пробити ся до центра нашої держави. Посилаються те військо на нас ті самі т.зв. народні комісарі, котрі лицемірно кричать все і всюди про свою любов до мира. Заключивши в неприятелем перемир'я на всіх фронтах, вони заявили нам війну (Шум, крик: „Ганьба“).

Товариш! Центральна Рада завсідь стояла за миром, виповняючи волю всього українського народа. вона робила все, що було в її силах, щоби приблизити день мира. І от тепер, коли сей довгожданий день здавалось би вже недіячко,

нам виповідають війну. Тут говорили, що Совет народних комісарів виповів війну не-українському народові, а Центральній Раді. Та хібаж Центральна Рада не-український народ? Хібаж робочі маси України допустають, що розігнати Центральну Раду? Ви повинні тут дати на це питання ясну й рішучу відповідь. Наступила хвиля, коли ви, Товариші селян, робітників і салдатів України, повинні підтримати вашу Центральну Раду не тільки словом, але й ділом. Вам привідеться ся підтримати Раду у всіх відношеннях, у всіх областях життя, ви дасте поживу, ви окажете довірю грошові української народності Республіки тому, що коли ви довіряєте цареві, Керенському, то не вже ви не повірите вашому народному правительству? (Бурливі оплески, крики: „Вірмо, підтримо!“). Ви будете також спіділвати в тім напрямі, щоби земельна реформа була переведена на Україні пляновою організацією. Ще раз висказую надію, що ви всіма силами підтримите в сю трудну хвилю вами утворені нові свободні заведення. Думаю, що ваше відношення до Центральної Ради до Генерального Секретаріату тут достаточно ясно висловлене і ви затвердите предложену резолюцію.

Промову М. С. Грушевського прийнято громом довго незмовлюючих оплесків і піднесених окликом: „Слава Грушевському! „Слава Центральній Раді і Генер. Секретаріату! „Слава українському війську! „Слава всьому українському народові!“

По дебатах, які тривали цілій день, з'їзд прийняв що до питання про відношення до ультимату на-

родиніх комісарів подавляючи більшістю всіх (делегатів було поважено 2½ тисяч) проти 2 голосів (при 16, які збережалися від голосування) отою революцію:

„Розбіраючи ультиматум Совіта народ. комісарів, як агресивний (ворожий) проти української народності республіки, уважаючи, що жадання, які містяться в ньому, грубо нарушають права україн. народу в справі самоозначення на свободіні уряджені формів свого державного життя,— всеукраїнський з'їзд селянських, робітничих і салдатських депутатів констатує, що централістичні тенденції теперішнього російського правителства, переходячи до війни між Росією і Україною, грозять остаточно зірванням федераційної звязі, до котрої йде українська демократія. В той час, коли демократія всього світу з передовими відділами інтернаціонального соціалізму на чолі бореться за осягнення загального мира, котрий один тільки може дати селянським і пролетарським масам можливість боротися за інтереси робочого народу, гроза нової братської війни, яку виповів Україн. Совет народних комісарів, нащучу ідею братерства робочих верств всіх націй, пробує проявіти національного шовінізму і затемнюючи клісове самопізнання мас, помагають тим самим до зросту контрреволюції. Признаючи, щоnota Генерального Секретаріату з 4. грудня в достойному відповіді на намір Совета народ. комісарів нарушити інтереси україн. селян. і робітників,— всеукраїнський з'їзд рад робітничих, селян. і салдат. депутатів признає необхідним доложити всім силам, щоби не допустити до проливу братської крові і звертатися до всіх народів Росії в гарячим вазивом всіми способами не допустити до нової ганебної війни“ („Frank. Zeit.“ ч. 358.)

проповідника максималістів (большевиків) в Кронштадті, увізено. Йх поставили перед українським судом з обжалуванням, що вони агітували проти воєнних властей українського фронту. Українці обсадили теж без проливу крові головну квартиру 11. армії на південно-західному фронті, як і станцію Браїла, ірозоружили 48 гвардійського полку. Генерал Щербачів оголосив, що він на основі рішення Української Республіки обявив команду над військами південно-західного румунського фронту і що війська будуть хоронити Республіку. („Frank. Zeit.“ ч. 358.)

Перевага большевиків у Харківщині.

З Петрограду словівця петроградська телеграфічна агенція: Вночі в дні 23. на 24. грудня захопили большевики в Харкові панцирні автомобілі по вистрілі в двох гармат. Полки чернігівській і батуринській прилутилися ся до Словету, значить до Петроградського сторонництва. („Frank. Zeit.“ ч. 359.)

Примана антанту в сторону України.

Кореспондент з Львові доносить в „Альгемеен Гандельблайд“, що з французького і англійського боку піднято дипломатичні заходи, щоби перешкодити Україні зняти участь в сепаратнім мирі. Антанту буде уважати тоді Україну найголовнішою державою Росії і центром нової організації російської держави. („Kleine Presse“ ч. 303.)

Думасмо, що Україна не дасть взяти себе на підмову до такої небезпечної комбінації. Київ вправді є мати всіх руських городів і був від Х—ХІІ століття центром східної Європи, та нині супроти переваги російської культури міг би потерпіти український характер. Петро Великий хотів перенести столицю до Київа, та боявся ся зукраїнення цілої Росії, бо за Мазепу Україна була вища культурою від Росії, а нині справа стоять навпаки. Україна має бути відновість, що, мовляв, теплій кожух, панове, та не на мене шкіті! (Ред.).

Побіда України над большевиками на українському фронті.

З Гага доносять: Центральна Українська Рада сповіщає, що Українці обсадили головні квартири штабів четвертої та восьмої армії і що большевиків у тих військах розоружено. Кундурушкіна, команданта четвертої армії, і Ромаша, бувшаго

відомості в політичного поля, відомості, які конечно потрібно знати, щоби можна бодай трохи орієнтувати ся в політичному житті України. Ми висловимо тут наслідок перед питанням: що таке держава та показемо, як виглядає політичний устрій ново-часної держави і вкінці на прикладах показемо політичну будову деяких держав, між ними і будову української держави.

1. Що таке держава і як вона повстала.

Як що ми подивимось на людей так, як вони замешкують земну кулю, то ми побачимо, що скрізь люде не живуть одинцем, а живуть громадою, звязані з собою організаціями. Бувають організації різного роду: товариства, спілки, а найбільші з них є держави. Держава, се значить громада людей, звязаних з собою організаційним способом. Ся звязь лежить в тому, що громада має провід, має закони, які обов'язують усіх громадян, дають їм права і накладають обов'язки на них. Таких більших чи менших зорганізованих громад людських, таких держав є на світі багато. Всажу на найважніші: Німеччина, Франція, союзні американські держави, Велика Британія (Англія), Австро-Угорщина, Італія, Японія, Китай, Московська держава і наймолодша з них Українська держава; усе це в великих держав. Всіх багато менших, як пр.: Туреччина, Іспанія, Швеція, Голландія, Болгарія, Греція і інші.

Тим способом, коли ми бачимо, що на цілім світі є держави, то видно без держав обйтися не можна. І се річ зовсім природна. Чоловік сам осібняком жити не може, він потребує других людей. Не тільки тому, що йому хочеться балакати з другими, але ще і тому, що він без них обйтися не може. Но чи-ж потрафить він сам подібати і про свою поживу, і про свою одіж, і про свою хату? Та ї чоловік звик до родинного життя; він закладає собі родинне гніздо: в батько, в маті, в діти—се найтінішіша родина. Але разом з тим се найменша і найтінішіша організація, бо члени П зважають кров. І зараз бачимо тут і пройді в цій організації—начальство. І цим провідником, начальником, стає звичайно батько (лише у деяких народів маті має перший голос в родині). Його слухають діти, а він зі свого боку дбає про їх зіховання, про їх виховання.

Але ї ся найтінішіша родина не могла замкнутися в собі цілковито. Дуже скоро приходить до товариства і потім кровно звязані між родинами. Ся звязь лучить їх разом, і повстає покоління. І знов тут треба проводити начальства. Су родини, звязані з собою, мають свої спільні інтереси. Чи розходилося ся тут про здобуте поживи, чи інші річі, потрібні для життя, чи про оборону перед ворогами—все одні тут треба було вже проводити, треба було начальства, яке усміям кермувало-б і яке мало-б дбати про добро цілого покоління.

О. Т.

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

I.

В Європі повстало нова велика держава, яка звісна вже в цілім світі під назвою Української Республіки. Наш народ перестав бути компінком у чужій хаті, а став господарем у себе. Тим способом усі ми стали горожанами української держави в усіма правами, які належать ся горожанам, і з обов'язками, які наша держава на нас наложить. Хвиля велика, але разом з тим і велика наша відвідальність і сій хвилі. Наш народ мусить показати, що він не лише вміє знищити старе, але, збудувавши нове, потрафить ся нове вдергати, подбати про те, щоб ся нова будівля не завалилась. До сього потрібно очевидно дбалої опіки в нашого боку над сю будівлею, над нашою державою, а при тім всім у перший мірі розуміння справи. Во без сього справа очевидно не може йти добре. Нерозуміючи чогось, ми нераз в найліпші вірі можемо щось такого зробити, що буде шкідливе для громади, для нашої держави. Тому що з хвилею повстання української держави лежить обов'язок на кожному Українцеві просачуватись, як можна найбільше, щоби бути розумілим горожаном своєї держави. Під вище зазначенім заголовком ми будемо подавати власні дії.

Участь України в теперішній мировій конференції.

Франкфуртська часопись „Кляйне Пресе“, описуючи образ мирової конференції у Берестя-Литовським так представляє російську депутацію:

„З особливим заінтересуванням стрінуто російських представників. Між ними стояв адмірал, який скінув на знак свого революційного переконання всі відзнаки своєї ранги і орденів опріч золотого ланцюга, який носив на грудях. Струнка високого росту постать в поетичному чорнокучерявому голову кидала ся у віchi. Цей посол не переступив ще тридцятого року; це Українець Любомицький. Українські посланці дошли до Берестя-Литовського, як вже заключено перемирре, і всі відібрали назад додому, тільки пан Любомицький остав ся сам, щоби бути присутнім при мирових переговорах.“ („Kleine Presse“, ч. 304.).

Микола Михайлович Любомицький належить до партії українських соціал-революціонерів (самостійників) і в членом Укр. Центральної Ради і секретарем Ради Народів. З чийого доручення він виступає, поки що невідомо. Відібрав Українців в Брестя-Литовського вказує, що Україна тоді ще не брала участі в мировій конференції, а тепер, як говорять вище подані нами вісти, до того приєдньють ся. (Ред.)

Нейтральність України проти Росії й осередніх держав.

Зі Штокгольму доносить 29. грудня інформація, українське бюро, яке стоїть в зносинах з Генеральним секретаріатом, що воно довідало ся просто з Київа про таку подію: Уповаженні представники французького та англійського правительства обіцяли призвати Україну, як зовсім незалежну державу і підпірати її оружжем і муніцією в тім випадку, як Генеральний Секретаріат видасть війну з одного боку Німецьчині й Австрії, а другого боку російському правительству большевиків.

На це відповів генеральний секретаріат, що Українська респуб-

лика хоче заховати супроти обох груп держав строгу нейтральність.

Заборона вивозу українського збіжжа.

Те саме Українське бюро доносить: Генеральний секретар для аprovізації Микола Ковалевський видав приказ до всіх комітетів провінцій на Україні, щоби не вивозжено віякіх засобів поживи, ніякого збіжжа без дозволу. Петроградське правительство просило дозволу на вивіз збіжжя з України, та Генеральний Секретаріат поставив умову, що за збіжжє мусить наступити заплата і щоби большевицькі організації не мішали ся до українських справ.

(„Frank. Zeit.“ ч. 361).

Всеукраїнський церковний собор.

На основі постанови третього українського військового віду в Київ утворився комітет для скликання всеукраїнського церковного собору духовенства і мирян. До комітету ввійшли представники українського гарнізону Київа, представники духовенства й громадські діячі. Комітет зайнявся тепер організацією скликання собору, перекладає на українську мову церковні книги й працює над відродженням українських церковних традицій. Собор має бути скликаний на 10. и. с. січня. Справа відділення церкви від держави буде рішата ся або на цьому соборі, або на Українських Установчих Зборах.

(Lemberg. Zeit. «Діло»).

Гроші Української Народної Республіки.

Вже з'явилися гроші Української Народної Республіки в формі кредитових білетів на 3, 10, 100, 500 і 1000 карбованців.

Лицева сторона білета має такий текст:

„Серія М... Українська Народна Республіка. Державний кредитовий біле... ...карбованці рівняють ся ...російським рублям. (1 карбованець — 1/15 золотої пятинадцятірублевої монети і містить 17.424 долі золота).

Чому я викладав астрономію?

Вам певне дивно, що я в таборі викладав астрономію. А може ви подумаете так: з'явилося певне багато наших товаришів, які раді дещо знати не тільки про землю, про Україну, про наш народ, а дещо й більше. Про Україну, про український народ, його сучасний поступ, його історію й літературу вони певне вже знали доволі, про інші краї теж, так треба щось і далішого пізнані, довідатись про те, що в не лише на землі, але й поза нею.

Але ви дуже помилляєтесь би, як би так думали. В цьому була цілком інша причина. Моя майбутні слухачі були власне такі, що небагато знати про землю, а вже про Україну, про свій народ — найменше. Отже ж як-же це? Чому-ж викладаю про астрономію, а не про те, що чоловікові найближче? Цла річ в тому, що того неможна було зробити, бо я не мав-би тоді слухачів. Як це? — спитаєтесь. Чи се можливе? Чи можливе се, щоби ваші слухачі так добре знати про історію чи географію свого краю, що Ім не

*) Астрономія — це наука, яка розповідає про будову світу; вона учила про землю, місяць, сонце, зорі, комети і т. і.

Директор державного банку Української Республіки (підпис). Скарбничий (підпис). 1917 року. Серія М...“

На другій стороні на горі по російській по польській, а внизу по жидівській означена вартість білета.

Середина другої сторони заповнена отсвім текстом:

„Державні кредитові білети Української Народної Республіки забезпечують ся всім державним майном Української Народної Республіки, як-то: землями, лісами, залізницями, державними доходами, монополією цукру і іншими монополіями і всячим іншим майном Республіки. Державні кредитові білети Української Народної Республіки ходять, якщо в золотою монетою. За фальшивування державних кредитових білетів винуваті караються позбавленням прав і катаргою“. (Lem. Zeit. „Діло“).

Повіншування Української Республіки.

„Нова Рада“ в 21. листоп. ст. ст. пише: Центральна Рада ще й досі одержує велику силу телеграм з повіншуванням в приводу проголошення Народної Української Республіки. Між десятками інших одержано цими днями телеграми з ширими привітаннями від фронтової наради вояків-мусульман південно-західного фронту та від візду вояків-евреїв окремої армії.

Проголошення Універсалу на селі.

В „Новій Раді“ в 21. листоп. читаємо: Цими днями в с. Лип'янці, чигиринського повіту на Київщині, після служби Божої пан отець прочитав селянам Універсал Укр. Республіки й одправив молебні. В с. Лип'янці з самого початку революції на службі Божій поминалась Центральна Рада та Генеральний Секретаріат.

Виїзд українського війська з Петрограду та Москви.

„Нова Рада“ в 19. листопаду сповіщає: В Генеральному Секретаріаті одержано відомості, що в Петрограду та Москві українське військо уже виїхало на Україну. З петроградських гвардійських діїв інших полків виділено коло 9.000 вояків-Українців, які йдуть з великим числом самострілів та броневиків.

Вчора до Київа вже приїхала одна частина з Петрограду. Ця частина зуває себе полком імені Орлика.

Український кавалерійський полк у Київі.

В Київ прибув з фронту перший український кавалерійський полк в повному узбрізні, в походному порядку. Поль матаме в Київ постійне перебування.

(„Кіївськ. Мысль“).

приходить вже охоти про все те слухати? — Ні! Се неможливо і вони так не було, а було як-раз проти.

Мої слухачі не знали своєї історії, ні географії, ні літератури, а ще більше — вони навіть не знали, хто вони такі, чи вони малороси, чи руські, чи хахли. Українцями вони очевидно себе не називали, хоч мої слухачі всі були українського походження. Україна, Українець — це було для них зовсім щось чуже: це не для Іх іменя! Се якася собі чужа видумка, може ймечка, а певне така, що може біду принести. Щож скажуть в Росії на те, як ми тут в таборі будемо слухати про якусь-там Україну? Може повісять за се... (До речі мушу додати, що ся ціла історія з астрономією відбулася в лютому 1916. року, коли імперська Росія держала себе ще сильно на ногах). І сей страх, а разом з тим ворожнеча до цього „чужого“ українства з боку моїх майбутніх слухачів були причинами, що коли я хотів мати слухачів, то не міг говорити про українські справи. А що Україна лежить на землі і там живе український народ, то з остережності бояв ся і взагалі про землю говорити. Так, ходачи по землі, можна було пропадково зазити на Україну, до Київа, а щож тоді мої слухачі зроблять з собою?

А тому я рішив не дивитись на землю, а як вже дивитись, то здалека, от так пр., вийшовши на місяць, бо звідтіль вже безпечніше: звідтіль не видко вже України, а

лишень на небі велику світляну кулю, кілько разів більшу, як ми бачимо місяць.

І так дійсно я й зробив. Я описав землю так, як І видно з дуже далека, обяснив, що вона крутиться навколо своєї осі, а разом з тим біжить навколо сонця; описав місяць і інші планети, обяснив, що таке сонце, звізди, комети і т. і. Словом, ми гуляли думками по широкому світу. Слухачі зацікавились усім тим; Іх прибувало чим раз більше. Вони були вдоволені викладами і перейнялися дійсно сими цікавими відомостями. Вони бачили, як світ майстерно збудований і як в ньому гармонія, який в ньому лад.

Тепер сі самі слухачі — про їх що не хочу слухати, як про Україну. Вони тепер щирі Українці й горді в цьому, що вони є Українцями. Гуляли по світу й згубили Росію. Тепер прийдеться вертати не до московської, а до української держави! Так, наша держава є, вона велика і вона майстерно буде ся. І вона буде сильна, як що буде в ній лад і порядок!

І тут нагадується нам знов астрономія. Вона вчить, що осередком цілого ладу в сонячній системі є сонце. Вони освітлює й огортає всі планети і дає можливість жити на них. І цьому сонцю віддає чесноту своє існування. Не дармо називають астрономію людьми „істотами сонця“.

Увільнення з війська учите- лів.

Генеральний секретар військових справ С. Петлюра видав приказ про увільнення з війська в Київській та Одеській військових округах всіх учителів середніх, вищепочаткових та початкових шкіл. („Нова Рада“).

„Осередок“.

В Київі заснувався „Осередок“ середнє-шкільних організацій м. Київа. Він об'єднує 30 київських середніх шкіл. Мета „Осередка“ така: 1. Помагати вже існуючим організаціям міста Київа. 2. Закладати українські громади по тих київських школах, де їх ще нема. 3. Обєднати всі українські організації середніх шкільників.—Для того „Осередок“ скликає, коли визнає потрібним і можливим, всеукраїнську конференцію середнішкільників.

(„Нова Рада“).

На салах Стародубщини.

В „Новій Раді“, ч. 159, читаємо про яку мальовничу картинку в організаційного життя на салах в теперішніх часах:

„В Яцківській волості вибирають на платні посади виконавчого комітету. На стіл вискачує швець Петропічка.

— Братці, товариші, виберіть мене... я кричить він перед юрбою.

— Та за що тебе вибрати?—питають ся.

— А мене Подоспей (бувши земський начальник) в ухо вдарив.

— А за що вдарив?

— А що, значить, п'яній я ікони лаяв...

Юрба хвилюється ся: вибрати чи не?

Хтось-то спітав:

— А в тюрмі сидів?

— Та ні ж!

— Йди собі геть!—рішає сходка.

Вислід виборів до Установчих Зборів у Катеринославщині.

На виборах по катеринославській губернії побідили Українці, які одержали половину всіх голо-

сів—450.000; большевики одержали тільки 17 процентів. Українці таким робом проводять 10 депутатів, соц-рев.—4, большевики—3, земельні власники — 1. По останньому спискові пройшов Родзянко.

(„Київськ. Мысль“).

Злагода між Петроградом і Україною.

З Амстердаму доноситься „Times“ на основі петроградських звідомлень: У ворожнечі між большевиками та українськими військами наступила діяка злагода. З обох боків, здається, єждають обмінути дальшого проливу крові. Крім цього большевики надіються на ужити українських військ проти Каледина. Селянський конгрес бажає теж, що спір між Великоросією і Україною не загострюватиметься.

„Daily Mail“ доносить 22. грудня в Петрограду: Переговори правителства в українському правителстві про участь українського правителства в мирових переговорах зараз майже довершенні. В справі перемир'я й миру немає ріжинії погладів між Петроградом і Україною.

„Під Парижем“ доносить з Петрограду: Виділи всіх армій відбувають нараду про вибір головного команданта. Криленко є кандидатом. З південно-західного фронту і від України наспілі тільки два представники. („Gener. Anz.“ ч. 303, 302, 304.).

Шеф штабу української Республіки.

Генеральний Секретаріят покликав до життя генеральний військовий штаб української республіки. На чолі штабу стане генерал Брововський, дотеперішній голова української громади у Вітебську.

(Lemberg. Zeit. «Діло»).

Військові відання в угоді проголошення Української Республіки.

Генеральний військовий секретар Петлюра видав отсєй приказ у

звязку з проголошенням Української Республіки:

„Командантам київського, одеського та південної часті московського округів поручую негайно предложить мені до нагороди особи, які щорою й невтомною працею помогли вернути наші вічні права й вольності й співділали при введенню в життя Української Республіки“. (Lemb. Zeit. «Діло»).

Посол Української Республіки в Парижі.

В депеші із Штокгольму з дати 22. с. м. доноситься „N. Fr. Presse“:

Французьке правителство іменувало полковника Демі (Demis) своїм послом на Україні в осідку у Київі. Українське правителство вислало свого дипломатичного заступника до Парижа.

(Lemberg. Zeit. «Діло»).

Охорона памяток старовини.

До Громади Української Народної Республіки.

Маючи на увазі, що розрухи на Україні все збільшуються, відділ охорони памяток старовини й мистецтва (искусства) Секретарства Народної Освіти звертається до всіх культурних громадян з проміж салдатів, селян, духовенства, сільської інтелігенції—до всіх, хто відчуває тісний зв'язок з рідною країною,—з гарячим закликом—шанувати рідну культуру і не допускати загибелі нашого добра—не пускати і не нищити памяток старовини, не допускати до рабунку і розгрому панських дворів та будинків, де часто переховуються сідзінні старі папері, книги, картини, старі меблі; вжити всіх засобів, щоб зберегти усе це і передати до музеїв, де вони стануть у великій пригоді для нашої освіти, для науки й культури, де будуть служити не для одної людини, або родини, а для усього народу.

Голова Відділу М. Віляшевський.

(«Роб. Газета»).

Але все те можливе тому, що наша земля, як і інші планети, держить ся ладу й порядку: вона підлягає природнім законам, які кажуть їй держатися сонця і не відбігати від нього. З хвилею, якби земля змінила свою дорогу і відбігла від сонця, пропало би ціле життя на землі. А сама земля тоді не довго могла би існувати; вона стрінела би по дорозі як-небудь ледяне тіло, вдарилася би об нього й розбилася би на дрібні кусочки.

Те саме можемо приложити до інших людських справ. Наша українська держава—це немові сонячна система, а нашим сонцем в Центральній Раді, наш парламент, разом з Генеральним Секретаріатом, нашим правителством. І в нашій державі мусить бути лад і порядок, мусить бути закони. Не буде сього,—так тоді і нашою Україною сталося би те, що було би в землю, якби вона відбігла від сонця. Наша держава розбилася би на дрібні кусочки, які після тяжко було би зложити.

Ог і з цього боку астрономія також корисна наука. І мені вдається ся, що се добре було, що вклади в астрономії відбулися.

О. Т.

Віольончель.

Перша вістка після довгого чекання, що Андрушу, П. сина, ранено і він лежить в Н. госпіталі, сразу порадувала П.:

— Живий! живий! Господи, слава Тобі!—говорила вона в тій радості.

Але чим більше вона думала про нього і чим більше днів проходило в тих думках—П. охоплювали сумніви:

— Чи справді ж воно так? А може його живого немає? Він же ранений! Може скалечений наїхав, валиється ся без поради, без ласки в больниці? І від таких думок ще тяжче робилось.

— Нащо так думати! тож не всіх калічти! Н-хай воно все лихе на вітер іде!—розважала вона себе.

Матері, змученій горем і довгими сподіваннями, здавалось, що Л. Андруша не можуть скалічти, не може він П.—стара сиротиня, покинута... Дех тоді й Бог буде! Він бачить П. слізи, що невпинно ллють ся, Він чує П. часті й гарячі моління...

Бралася за роботу—не робить ся... Задумаеть ся, робота застигне в руках, і довго сидить так не рукаючись...

З того дня, як Андруша, не послухавши матері, пішов охотою на війну, кинувши консерваторію¹)—вона не переставала думати про

нього. Передумувала все, що було колись, а як не хватало сил і терпіння думати про теж саме—вона давала волю сліззам... Вони, мов горох, котились до низу по смарілону обличчу і падали на груди.

На хвилину слізози уносили геть наболіле, обмивали рани, чулася коротка полекша, але згодом вони знову починали ятритись і боліти.

Пригадується матері, як почалася війна, і Андрій за часів вечірком сказав несміливо: „Я, мамо, піду в добровольці!“

— Чого? — оставшись спіталає мати.

Замовкли обов. Він не знав, як відповісти на материн запит, не вмів переказати тих почувань і того запалу, якими був переповнений увесь... А мати не знала, як уговорити сина, вибити таку страшну думку з голови його...

Потім все неначе забуло ся й життя пішло своєю чергою. Андруша відіїхав до консерваторії, гаряче розпрощавшись з матір'ю.

А на Різдво вона одержала листа від сина... З фронту... Опустились руки... В голову неначе холода налив, такою важкою вона стала.

— Сам! сам пішов! поїх молоду голову, а мене покинув!—шепотіла в безсилі... „Хто ж матір пожаліє, хто й відплатить за всі перенесені страждання, як діти не жалють?..

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРЫ.

(Дальший хід нарад).

З Берестя-Литовського подають до відома 28. грудня: В дальших засіданнях делегацій осередніх держав з Росією покладено основу до поєднання в цілім ряді важливих точок. Опірів політичних питань обговорюють також питання правої і господарської натури, які мають бути потверджені властями рідного краю.

Осягнуто звіднання в справі віднови перерваних війною зносин. Воєнні закони мають бути знесені, а пошкодовані мають дістати вінагороду. Далі установлено правила в справі військових коштів і шкод. Осягнена згадка що до випущення і перевезення до дому військових і цивільних полонених. Предбачено віднову дипломатичних і консульних зносин. Всі згодилися на негайно припинити господарську війну і завязати торговельний рух та уладити виміну товарів. Далі установлено однозначно основу, на якій мають управильнити ся тривікі господарські зносини між державами. В справі обсаджених областей з обох сторін предложила російська сторона такий проект:

В повній одноагідності з отвертою заявкою обох сторін, що вони далекі від завойовничих плянів і що вони хочуть мира без загарбань, Росія стягне свої війська з обсаджених нею областей Австро-Угорщини, Туреччини, Греції, а держави почвінного союзу—з Польщі, Литви й Курляндії та інших країв Росії. Відповідно до заходів російського правителства, яке проголосило всім в Росії живучим народом право самоозначення аж до відділення, дастися населенню тих країв можність рішити свободно питання: чи вони хочуть бути в злуці в одній, чи з другою державою, чи хочуть утворити самостійну державу. До цього не можна допустити присутності яких-небудь військ, опірів національних, або міліції. До рішення тих питань лежить управа тих областей в руках представників, вибраних з місцевого населення демократичним способом. Речинець опорожнення і початок та перебіг демобілізації війська означать окрема військова комісія.

Нагадала вона, як мріяв Андруша: „Скінччу консерваторію, а там—широке поле діяльності!“ І знову сама в себе питалася: „Чого ж? чого пішов ти, сину?“ Не було відповіді...

— Він ранений!—думала вона, бо не можна було хоч трохи забути...

— Нещасна та мати, що пестить та вирошує дітей на убій...

— А може Андруша?.. Дальше якось думка не йшла... Десь далеко в глибині душі копошились недобрий віщування...

Знає серце—та не скаже...

З того часу, як вона одержала вістку, що Андруша ранений, пройшли місяці. Коли-небудь піддавав він про себе коротенькую вісточку, але в подобицях не писав, як він ранений... В листах обнадіював матір та обіцяв небавом приїхати в гості. А погім писав, що рани почали відкриватись знову...

Думала, журилась і ждала. Вона не лякалась вже нічого. „Добре, що хоч живий, а те все...“ Але не мала змоги уявити собі Андрушу зів'ївиченим, і так думки й віставались незакінченими, порватими.

Нарешті Андруша приїхав.

Побачила—серцем зім'яла... Худий, жовтій, на милицях, в бинтах—також було й пізнати.

¹⁾ Вишня музична школа.

Німецькі предложення до підготовчої угоди.

У відповідь на російські умови предложила Німеччина таку постанову:

Уступ I. Росія й Німеччина проголошують кінець воєнного стану. Обидва народи порішили відтепер жити разом в мірі і приязні; Німеччина готова буде негайно, як заключить з миром з Росією і переведеться демобілізацію російських воєнних сил, опустити теперішні становища і обсаджені російські краї, оскільки нічого іншого не виявиться в другому уступу.

Уступ II. Коли російське правителство, відповідно до своїх засад, проголосило право самоозначення для всіх народів без виміку, які живуть в союзі з російською державою, то буде приято до відома рішення всіх народів Польщі, як і Литви, Курляндії та частини Лівонії і Естонії, які мають претенсію до повної державної самостійності і до вилучення з державного звязку з Росією. Тому в цих самих областях не можна перевести опорожнення так, як приказує уступ I, то вже теперішні заяви вилучення від Росії, на основі голосу народу без військового приємства, можуть бути обговорені окремою комісією.

Таку саму рівнозначну заяву предложено в боку австро-угорської монархії.

Російський погляд.

Російська делегація прийняла цю заяву до відома і зазначила свій погляд такими словами: „Ми стоямо на тім становищі, що дійсним висловом народної волі можна уважати тільки таку заяву волі, яка є вислідом вільного голосування в дотичних краях при цілковитій непримітності чужих військ. Тому предкладаємо і стоямо за те, щоби наступило ясніше і точніше сформулювання цієї точки (щоби ясніше сказали чого хочуть). Ми однаке заявляємо свою однозначність на установлення окремої комісії для розслідування технічних умов, щоби розв'язати цю справу і означити речінць опорожнення.“

Взагалі після перебігу дотеперішніх переговорів можна стверджити зі вдоволенням, що погляди

заступників держав що до початку найважливіших питань однозгідні в багатьох точках, а в інших наближаються до згоди, що оправдує надію на осягнення порозуміння у всіх точках. *П.*

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— Загальне положення в Росії з такого вигляду: **Большевики мають власті в Петрограді, Москві і в околицях тих міст. На Україні має власті Українська Центральна Рада, і П власті вдається досягти укріпленим. На півночі Кавказу володіють козаки, на півдні верховоду має незалежна коаліція націоналістичних і уміркованих соціалістів. Урал в під-власти тамошніх козаків, а мусульманська людність, яка живе в цій країні стоїть у зв'язку з козаками, або в проти. Іх Сибір утворив собі незалежне правительство. Фінляндія оголосувала свою незалежність. Всі рухи звертаються за відділенням від Росії. Большевики хочуть захопити владу над цілою Росією, хоч в познанні того, що вони годяться на проголошення незалежності України. Розлом між Україною й большевиками є зединення України з козаками не є певною справою.**

— Становище большевиків так представляє штокгольмський посол Воровський, сам большевик, англійському кореспондентові „Daily News“: Росія мусить мирити ся, та вона вони її б привести до загального миру, як сама мирити ся. Це вина антанту, як Росія в деякім згляді даста себе на волю Німеччині, бо не має іншого вибору. Надходячий російсько-німецький союз є ділом дипломатії антанту. „Ми не маємо якого спору з англійським правителством, яке уперто держить свого пляну побити і винищити Німеччину. Ми не хочем іншого нічищі. Що до Англіїв у Росії, то большевики не мають іншого проти них. Ми знаємо, що наше панування тільки триває до часу, бо ми в представниками промислового робітництва

ва, яке становить в Росії тільки меншість (б—6%). Наша теперішня сила спочине на тім, що нас хвилює піднімають селянин, та се їх буде вічно тривати“.

— Реформи большевиків у справах залізничників порішила Рада народів комісарів в цей спосіб: Ціла Росія ділиться на 10 скрутів, залізничники ділляться на 14 категорій робітників. Жалування дается ся після дорожнічі в кождім окрузі. Найнижче жалування в Сибірі виносить 155 рублів місячно. Найвища в Петрограді, 14 категорії, виносить 650 рублів. Для фізичного праці визначається 8 годин денно, для умової 6 годин. Се мало наслідок такий, що Леніна вибрано почесним членом на конгресі залізничників.

— Банковий монополь проголосило правительство на основі удержавлення банків. Творить ся один народний банк на всю російську республіку. Всі банків інтереси в державному монополі. Всі акційні й приватні банки луцькі ся з державним банком. Рада державного банку передає тимчасову управу інтересів поодиноких приватних банків.

— Указ захоплення всього металу означає: 1) все срібло переноситься від банків до державного банку; золото в готівці і штабах забирає держава; 2) всі склади заліза з лавок стягається ся, як власність народу.

— Фінляндія старєє ся за границею про признання незалежності урядове фінляндське посольство іде зі Штокгольму до Копенгагена і Христіанії, друге посольство удається до Берліну, де відповіли йому, що признання незалежності Фінляндії від російського правительства. Третє посольство є в дорові до Лондону, Гавру і Паризі, четверте іде до Вашингтону в Америку. Рада народів комісарів признала незалежність Фінляндії від Росії.

— Злочинців з сибірських вязниць вилучено на розказ большевиків, як про це доносять з Петрограду до Паризі. За те большевики порішили увізнати Горького тому, що спір його з ними дуже загострився в останніх часах.

— Шоді власті між большевиками і лівими соціалреволюціонерами довершують в такім складі правительства: Соціалреволюціонери д'стали 7 місць.

— Опозиція проти большевиків творить так званий виконавчий Виділ центральних виділів Совету робочих і солдатів і Союз для оборони Установчих Зборів. Вони віддали заяву до народу, в якій визивають народ не брати участі в святкуванню миру, уладженого 31. грудня. Вони відмовляють большевикам всякого правосилия і запевнюють, що тільки Установчі Збори можуть порішити справу миру. Піхді большевиків на марсовій полі припинено; похід складався в кількох тисяч народу. Державний комісар в салдатах на чолі вдер ся на розказ комісарів для подавлення прореволюції до бюро Союза для оборони Установчих Зборів і заарештував 12 присутніх осіб, між якими був член Центрального Виділу земської соціалдемократичної партії (Плеханова).

— З автономічних стремінь належить зазначити, що утворилося автономічне правительство Туркестану та проголошено Молдавську Республіку в Бесарабії, які мають остати ся в складі російської федерації. Генеральні Збори козаків знову вибрали отаманом Баледіна 562 голосами з 638.

— В Іркутську ведеться цілий тиждень боротьба гарматами й скорострілами між військами і червоною гвардією з одного і кадетами з другого боку. Банк і телеграфічний уряд згорів, іла четвертина міста лежить в руїнах. У битві убито гвардією агента французького консульства і двох Французів. *П.*

— Вибори в Установчі Збори. „Русське Слово“ з 9. грудня н. ст. сповіщає: Як і слід було юдити, виключно першество село віддає кандидатам партії соціаліст-революціонерів.

Клич партії „Земля і воля“ не згубив свого приваблення серед селянства.

Одержані дані з дуже малої в порівнанні кількості повітів одразу збільшили майже в два в половину рази кількість голосів за с.-р. і висунули Іх на перше місце.

Мати сама його зводила в бричку, сама все для його робила, аби бути близько коло нього.

— Мамо! чого плачеш? Не муч себе...—говорив Андруша до матері.

— Андрушо, Андрушо! Нащо ти перевів себе й свій вік молодий!—приказувала вона.

— Та ж інших вбиває, мамо, а я ще хоч живий!—потішивав Андруша матір.—Минеться ся... Почнем жити... А чи моя вільончель є?—раптово спітався він.

— С, а дех би Й дітись?—відкала мати, дивуючись такому бажанню сина після дороги та після всього нещастя. А на що вона тобі? ти-блучче пішов відпочив... успішеще...

—Хочу поділитись на ней, ви-ж знаєте, як люблю я П, та й спробую пограти, бо давно не мав у руках, то мабуть пальці не стоятимуть!—сказав Андруша.

В середині його гризли сумніви —чи хватить сили в пораненій руці, вправляти колись так слухняними струнами. З самого разу, як тільки поранило, з думки йому не ходило бажання—попробувати чи не склалило назавжди...

Зажурена мати принесла обережно вільончель і дала синові, та не втіртіла і сказала: „ти-б сину відпочив лучче, а пограти захтіа.. Але він вже наладжував струни, нахиливши голову. Потягнув смичком.

Дріжачий і ніжний звук врівняється, облетів кімнату й вилетіє... Далі тілько глухо риніли струни. Судорого зігнуло пальці лівої руки і вони торкались струн, а не родили того, що говорило серце...

Обдало холодом Андрушу... Він напружив усю силу, ваяв ще один високий звук і обезсилив... В мізку затуманіло. Раз-по-раз Андруша хватався за струни скорченими пальцями, і вже в нетям якійсь підняв голову:

— Мамо! Порожній я.. все вилетіло з мене...—вирвався крик з грудей Андруші.

Мати дивилася на сина і страшним кошмаром здалось Й все це ..

— Ах, лучче не жити!—крикнув Андруша. Підняв вільончель і київ в силу на підлогу. Ях-ях-ях... загули, заплакали струни. Іх стогін перенішов ся з диким сміхом Андруші...

А мати повна тих сумнівів, повна горя, обіймала знівиченого сина, цілула і плакала...

Андруша сміяв ся...

Л. Любисток.

„Гони природу у двері, — вона влеметь у вікно“—каже поговорка. Царський режим у великій мірі жив і держав ся народним панівством, яке встигло пристягти ся народові, як друга натура. Під час війни царизм став рятувати себе цілковитою забороною алкоголя, а в результаті—ханжа, самогонка та погроми на горілчані склади, і дікі смертельні панівства. Дорого обходить ся державі як завзяте обновлення темного народу, так і цілковита заборона алкоголя.

Для характеристики того, яку форму прибирають ці заборони, приводим нижче за «Новою Радою» отсій образок з наївного життя в Росії:

САМОГОНКА.

Коли б наші селянине так жуваво та рвійно ставились до інших наук, як до науки виробу горілки, то ми б за цих три роки війни далеко попередили з технічного боку не тільки Німця, а самого Едисона. Я бачив приладдя виробу самогонки на Смоленщині, Могилівщині та Київщині. Яких тільки немає самогонів інструментів: труби, трубочки, жбані і жбанчики, баняки, миски, цебри, самовари, кухлики, шкляночки... Фабрика тай год! Все се я бачив в 1916. році в Ярцеві Смоленської губернії в канцелярії станового пристава. Тут же стояла і самогонка ріжних сортів—то жовта, як пиво і смердюча як амак, то врозора, як кринична вода, з присмаком солодким запахом.

Це, піднімає пристав пляшку смердючої самогонки,—вироблена в Михайлівці Бунькіним. Пить ніяк не можна, один смор'д, але я надіюсь, що через який місяць практики ділло налагодить ся... А оце,—піднімає пристав другу пляшку,—чиста, як сльоза, і присна, як нектар. Лятиші робили. Тут у нас єсть такі колони. Чудово уміють робити горілку. Смашніше міколаївки!

У Смоленській губернії селянине роблять самогонку прилюдно, не ховаючись. Торік я бачив таку картину. Недалеко од села Буянова на березі Дніпра, в холідочку лежить гурт селян. Посеред них стоїть „тураління“: залізна пічка, на ній баняк, накритий мискою і обмазаний глиною. В пробиту миску вставлена трубка, яка іде через цебер з водою, а під другий кінець трубки підставлена друга миска, куди капає самогонка. Після годин двох часування, селянине настільки стали веселими, що почали гряти, танцювати та співати частушки:

— І зачес нам піт' ханжу,
Коль есть самогонка...
Ех, Рассюшка моя,
Родная сторонка..

Таке саме робить ся і на селах України. Розказують, що в Рокитні, під час ярмарків, селянине виносять на базар самогонку і прилюдно продають по 4 карб. пляшку.

— у мене житівочка.
— у мене мелясівка.
— у мене картоплянка, смашна та солодка і голова не болить...

П. Гасенко.

Далі, судячи по настрою села, число одержаних с.-р. голосів буде скоро підвищуватися. Разом з тим, в безсумнівності вже можна сказати, що с.-р. зможуть переважаючою кількістю міські в Установчому Зібранні.

Підрахунок одержаних за день відомостей разом з попередніми дас'є слідуючі числа:

Соціалісти-революціонери мають сили 3.800.000 голосів. Більшевики налічують понад 2.580.000 голосів. Кадети 1.141.500 голосів. Українці мають коло 560.000 голосів. С.-р. меншики 230.000. Свобідські групи до 150.000. Російські Німці—90.000. Націон.-релігійні групи—63.000. Народні соціалісти—коло 60.000. Козаки—55.000. Племінниці—48.000. Дашнакцідакані (грузинська партія)—35.000. Земельні власники та торгові промисловці—34.000.

ГОЛОД.

В тверській губернії голод прийняв стражданні розміри. В губернії голодеє 1.945.000 чоловік. В спирівській волості, вишневолоцького повіту, селяни одержують мукли лише по три фунти на місяць на чоловіка. В останецькому повіті 32 чоловіків од голода повісились. У Ржеві бродять узброєні юрії голодників, загрожуючи смертю членам продовольчої управи. В максатихінському районі голодні жителі розбили продовольчу лавку. В багатьох волостях селяні, за браком хліба, їдуть жити, що заготовлені були для худоби.

В Ериванській губернії почалися голодні бути.

В полтавській губернії, в звязку з надходженням голодом на фронт і в тилових губерніях, кождодніно появляються сю ходаки, які під загрозою насильства вимагають негайної видачі посвідчень на право використання в полтавській губернії.

Виділ губернського продовольчого комітету, щоб не допустити деворганізації в роботі по харчуванню населення, постановив звернути ся за підтримкою в Центральну Раду з пропозицією не приймати прохачів і ходаків із голодаючими губерніями. В будинкові губернського продовольчого комітету посталена вісімна храна для недопускання ходаків.

Зі станції Лозової, харківської губернії, телеграфують, що положення в ходаках погіршується з кождою годиною. Стоять 308 вагонів з людьми. Вагони прибувають. Потрібна розгруска, інакше вибухне бунт.

В Петрограді наслідком масового захоплення фабрик число безробітних збільшилося до 400.000 чоловік.

(«Кіївська Мисль», ч. 280.)

ВІСТИ ЗІ СВІТА.

ПОВАЖНА ВІДПОВІДЬ АНТАНТУ.

Бюро Рейтера доносить з Лондону до Амстердаму: Лондонський кореспондент „Манчестер Гвардіен“ заявляє: Англійське правительство уважає мирову умову, поставлену в боку Німеччини й Австро-Угорщини, поважними кроком в борку осередніх держав і має сильний намір дати поважну, добре обдуману відповідь, як тільки дістане офіційної ції умови. Льюїс Джордж постановив негайно Іхати до Франції, щоби вести переговори з Клемансо. („Frank. Nachr.“ ч. 1. 1918 р.).

НАХИЛ ІТАЛІЇ ДО МИРУ.

Політичний співробітник „Італії“ пише: П'ять бесід Орляндо на тайних засіданнях парламенту не лишають ніякого сумніву, що Орляндо вже не боронить давніх імперіалістичних воєнних цілей і в готовий до негайної ліквідації (закінчення) війни, тільки за згоду союзників. („Gen. Anz.“ 303.)

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ В ПОРТУГАЛІЇ.

„Ехо де Парі“ доносить з Лісса: Дня 18. грудня почала ся демобілізація португальськ. війська. Тільки війська, які стоять на західному фронті ще поки що остануться на місці. Греція оголосує частину демобілізацію. („Frank. Nachr.“ 360 а.)

ЯПОНІЯ Й АМЕРИКА СУПРОТИ РОСІЇ.

Після звідомлення „Русского Слова“ Троцький не б'ється японської небезпеки. Японія, не дивлячись на мирні переговори, була вже піднята якесь діло на Сибірі, як бі бачила користь. Та між Японією й Америкою новстав безсумнівне напруження. Америка не схиляється ся до того, щоб пустити Японію на російський ринок і не буде підприяти наступу Японії на Росію. Троцького відвідали представники американського великого капіталу, щоб його сповісти про настрій негайного порозуміння Америки з Росією. Він відповів, що ходить тут про практичні цілі Америки, а не про американську прихильність до революції. („Gen. Anz.“ ч. 1. 1918 р.)

◆◆◆◆◆

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західному фронті піднялися заново бої у Фландрії і на південній від Камбрії. Дня 30. грудня німецькі війська зробили наступ на межі Marceing a de Vasquerie і дібралися до найперших англійських окопів, захопили кілька сот англійців у полон та виперли Іх 1000 м. взад.

На італійській фронті живий огонь триває межі Азія і Брентою. Число полонених коло Колдель-Роско досягнуло 25. грудня до 9000 салдатів, між ними 270 офіцерів.

За цілий місяць грудень осередні держави взяли повз 44.000 салдатів у полон, 243 гармати, 981 скорострілів, 85 мінометів і здобула 164 квадрат. км. землі в Європі. Союзники Англії взяли 1024 салдатів у полон, 2 гармати, 23 скорострілі, і не здобули в Європі куска землі.

ОСТАННІ ВІСТИ

З УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ.

Військові місії в Київі.—Українські команданти.—Закінчення границь до Великоросії.—Десятий корпус і „окрема армія“ за українським правительством.—Для охорони Одеси від сторони моря.—Міністри тільки для українських військ.

Приказ Петлюра.

„Діло“ за 1. січня приносить від кордону з 26. грудня такі вісти:

Воєнні місії західніх держав осіли на постійні в Київі. Кватира Іх міститься в готелі „Контіненталь“.

Начальником вождем усіх українських сил воєнних в генерал Володимиром Командантом українського фронту в ген. Щербачів.

Генеральний Секретаріят війни прийняв окремі міри що до охорони східних границь України. На границях установлені війська всіх родів зброя.

Через границі перехід дозволений тільки горожанам Української Республіки.

Десятий український корпус підівомив Генеральний Секретаріят, що більшевицький „генерал-ссімус“ Криленко одержав від корпусу заяву, що корпус підлягає не йому, а українському Г. Секретаріатові.

Делегація т.зв. „окремої армії“ явила ся у Г. Секретаріата з заявою, що армія ся признає власть не більшевицького правительства, а Українського Г. Секретаріату.

Чорноморська Українська Рада вислала кружляк „Меркурій“ до Одеси для охорони супокою в місті інтересів українських горожан.

Фабрики муніції і зброя, положені на території України, одержали від Г. С. приказ висилати оружжє і муніцію тільки на український фронт і тільки українським військам цього фронту.

Ген. Секретар Петлюра видав приказ усім українським військам: Тому, що петроградське правительство вміщується ся в справі Української Республіки, а прапорщик Криленко хотів післати війська у Київ і на Україну проти нас і грозить нашим державним органам У. Ц. Р. і Г. С. і взагалі всій Українській Республіці; супроти того, що ми всі, як один муж, повинні боронити своє село і край від розрушів, а то своїх жінок, дітей і батьків від насильств, приказую ніяких розпоряджень прапорщика Криленка, народних комісарів і більшевицьких комітетів не виконувати. Всі українські салдати підналежні через свої Ради Г. С. війни. По одержанні цього приказу сейчас органи науки „українську командну раду“ і зайняти відповідне становище до т.зв. народних комісарів і всяких більшевицьких союзів.

Спеціально до українських салдатів північного фронту приказано: щоби вище сказане перевести в життя, поручаю Вам, з огляду на Ваше спеціальне географічне положення супроти Петрограду, використати се і предприняти всі потрібні міри. Відсі ся наближається на Україну більша загроза. Конечно, щоби Ви сю загрозу остановили коло Петрограду.

Підпис. Ген. С. війни Петлюра.

РОЗГРОМ ВИННОГО ЛЬОХУ ЗИМОВОГО ПАЛАЦУ В ПЕТРОГРАДІ.

Подано за „Русским Словом“, отсюда опис одного з погромів, яких багато тепер трапляється ся на розбурхані Росії, та й на Україні, і які з сумного боку змалюють стан народної салдатської маси, що являється наслідком царського монопольного підприємства й царської крізьвової «тривозості». (Ред.)

Учора вночі салдати Преображенського й Московського гвардійських полків розгромили винний ліхов Зимового Палацу.

Приблизно в годину ночі на 24. листопада ст. ст. прийшли до Зимового Палацу узброні винтовками преображенці і стали намовлюти павільйони та московців (салдатів Павловського й Московського пілків—Ред.), котрі стояли коло Палацу на варті, проломити в палаці стіну, що вела в ліхов, і покористувати ся царським вином. Преображенці вже не раз робили подібні спроби, але їх все удавалося ся виводити узбреною силою. Вчорашина варта показала ся схильчиваючи.

Павільйон, преображенці й московці заходили ся ручними гранатами бомбардувати стіну. Пробивши значну дірку вони вдерли ся в ліхов. Почалось піділство. Гульня ся повсюх 2 годин. Багато в тих, що побивали ся, падали на місці, як мертві.

Комісар палацу не встиг при-

чинити погром. Ледве вдало ся йому телефонічно вийти в зносині зі Смольним (—жіночий інститут, в пошкодженні правительства — Ред.). Комісар просив прислати надійних салдатів для охорони вартостей Зимового Палацу.

Уранці прибула телеграфна рота з винтовками. Салдати з великою обережливістю увійшли в ліхов виселили звідтіля п'яних салдатів — гвардійців, які ніскільки не пропали.

Тимчасом із Смольного прийшов приказ не затримувати телеграфну роту. Народні Комісари побоювались що і телеграфна рота не приєднала ся до ліхова на місці.

На петроградських улицях появилися бацьки п'яних салдатів. Під вечір п'яцтво в Зимовому Палаці відновилося в новою силою. Салдати Преображенського, Московського й Павловського пілків, довідка, що по наказу із Смольного вино спускають на Неву, цілими відділами кинулися на площа з винтовками в руках і захадали.

Салдати відповідали безладним стрілянинам у повітре. Потім з по-грозами рознести уесь будинок Зимового Палацу вдерли ся в ліхов. Тут вони опинилися перед цілим морем розлитого вина в аршин завглибшки.

Гвардійці заходились набрати дорогоцінний напітк картузами, чобітами, відрами, чайниками і т. і.

Знов почалася вакханалія. Немало салдатів захлинуло ся у винному морі, інчи поранили собі руки й обличчя шклянками з пляшок.

Сим часом із Смольного прислано кілька сот червоно-гвардійців. Але спинати п'яцтво було неможливо, бо п'яні салдати не звертали ніякістю ваги на більшевицьких комісарів, між котрими був сам головнокомандуючий округи Антонов, Чудновський і інші. Кілька п'яних гвардійців пробували підпалити Палац.

На площи великий лемент. У весь час чутно стрілянину п'яних, на яку червоно-гвардійці та матроси одновідають також стрілянину у повітре. Розуміється, що це ніскілько не лякає наших салдатів.

Під час погрому поткнувся зу було в Зимовий Палац народний комісар Луначарський, але зараз і склонився на якуку відповідь також стрілянину у повітре. Із Смольного видано наказ, щоб там ні було, ліквідувати погроми, не спиняючись навіть перед ужитком збройної сили.

В перший годину ночі прибули кулемети. Іх розміщено по площі Зимового Палацу.

Тільки в 2. годину ночі вдалося випорожнити помешкання Зимового Палацу від п'яної юрії салдатів, яка помала розійшлася по своїх казармах. В городі трохи уціхуло.

3 таборового життя.

— Генеральна Старшина. 24. січня 1918. року. Перенесеніх до нашого табору підпрапорці і чиновники в таб. Сольдау рішено залишити в нашім таборі відкрити курси Української Граматики. На прохання Української Громади офіцерів табору Гани-Мюнден допустити їх на міжтаборову конференцію ухвалено виявив згоду за С. В. У.

31. грудня, на звичайному засіданні Генер. Стар. були обговорені слідуючі справи:

Переглянуто й затверджено бюджети таборових організацій на місяць січень 1918. року. Перенесеніх до нашого табору підпрапорці і чиновники в таб. Сольдау рішено залишити в нашім таборі відкрити курси Української Граматики. На прохання Української Громади офіцерів табору Гани-Мюнден допустити їх на міжтаборову конференцію ухвалено виявив згоду за С. В. У.

31. грудня, на звичайному засіданні Генер. Стар. були обговорені слідуючі справи:

Затверджено 16 місцевих мужів довірія, які зараз перебувають в таборі на курсах. Предкладений комісією по улаштуванню Різдвищного Свята проект затверджено.

Крім цього на обох засіданнях обговорено багато справ, які торкаються таборового життя. З огляду на потребу, яка виявилася ся в обговоренню біжучих справ, надзвичайне засідання Г. С. відбудеться 2. січня о 3. годині по обіді.

Ф. П-ра.

— Полкова Отамана Старшина. Вибрана Полковою Радою Старшина перебрала 24. с. грудня обовязки від уступаючої, після чого відбулося перше своє засідання, на якому поділено функції між членів. Склад Старшини такий:

Полковий отаман Денис Андріюк,
пісар Сергій Салівон,
скарбник Онупрій Дейнеко;

Курінні отамани:
1. Михайло Якубів,
2. Яків Волошин,
3. Гриць Бортняк;

1. Хведір Єменець,
2. Василь Синицін,
3. Петро Вдовиченко,

4. Іван Більй,
5. Володимир Гажало,
6. Микола Корольчук,

7. Іван Кривохижка,
8. Яків Отрешко,
9. Леонід Никутка.

Засідання П. О. Старшини ухвалено відбувати що четверга о 10. г. рано. На черговому засіданні 27./ХІІ. прийнято до товариства зголосивши ся т.т. і винесено та-кі ухвали: Видавати писані накази по полку на основі ухвал П. О. Старшини; закласти при полку школу інструкторів для виховання кадру для будучих полків, що повстануть при т-ві „СІЧ“; вироблення програми школи доручено курінним отаманам.

Позатим ухвалено звернути ся до Полкової Ради з предложенням вибрати ще трох запасних сотників, придбати для полку прапор, присвятити полк гетьманові П. Дорошенкові, послати привіти в на-годи утворення полку Українській Центральній Раді, Секретаріатові України та військовому міністрові Петлюрі.

— Т-во „СІЧ“ В четвер, 27. грудня, відбулися чергові збори т-ва, на яких продовжувалися вибори членів Отаманої Старшини. В першу чергу було вибрано трох членів ревізійної комісії, далі прокурора і дев'ять суддів і наречті по пропозиції п. Отамана було вибрано трох запасних сотників. По скінченню виборів п. Отаман висловив пропозицію іменувати шефом полку Гетьмана Петра Дорошенка, а також послати від імені полку привіти Українській Центральній Раді і Генеральному Секретаріатові; після невеликої дискусії постановлено іменувати шефом полку Гетьмана Петра Дорошенка, відносно ж привіту Центральній Раді доручено Отаманій Старшині вислати по-переду, чи це можливо адіснити

практично. На випадок такої можливості виробили текст привіту і предкласти його на затвердження загальним зборам. По скінченню виборів було проспівано в супроводі оркестру кілька патріотичних пісень і збори закрилися. С. Д-в.

— Народна Рада 27. грудня відбулося засідання чергової сесії Народної Ради. На порядку дня було: 1) читання закону про Народну Раду; 2) вибір комісії для розгляду і ствердження правильності доповнюючих виборів послів до Нар. Ради; 3) звіт Генер. Старш.; 4) вибори нової Народної Старшини; 5) вибори комісії по уложені таборової конституції і 6) Читання листа т. Скорописа.

На початку засідання президент повідомив про доповнення складу Нар. Ради після доповнюючих виборів новими дев'ятьма членами. Потім приступлено до читання закону про Народну Раду, ухваленого на попередній сесії.

Т. Бах-р вибір предложение вставити в сам закон точку про відношення Нар. Ради до міжтаборових конференцій. Однак ся справа зостала ся не розібраною до вироблення таборової конституції, в якій се повинно бути вказано.

Після цього вибрано комісію для ствердження правильності виборів.

Повноважність Народної Старшини ухвалено продовжити до виборів II. Народної Ради, які мають наступити через 20 днів.

Наслідком сеї ухвали звітів Генеральна Старшина не давала.

Тому що комісія, яка виробляла таборову конституцію, розпалася в причині виїзду членів II, вибрано нову комісію в 3-х душ в правом кооптації компетентних осіб для уложені таборової конституції.

Вінців відчитано лист від члена презідії Союза визволення України т. О. Скорописа-Йолтуховського зі Штокгольму.

Дали ся відповіді на запити, піднесені деякими послами, і засідання закрито при спілі гімну „Ще не вмерла Україна“.

— Таборове віче. В суботу, 29. грудня, в залі V. класи школи відбулося чергове віче. Проф. Л-кий в рефераті про світові події, визначивши, що на трох фронтах кров провожув літись, запевнив, що мир всеї таки не за горами, бо на четвертому [російському] фронті вже від дівочого часу панує спокій і російська демократія зробила рішучі кроки в спараді миру, а осередні держави ради пішли на зустріч, так що хоч і йде ще війна широким шляхом, але чим раз далі від нас віддаляється ся; на тімістій йде до нас маленькою стежкою довго бажаний мир і хоч мала ще стежка, але болото на ній вже просихає і появляються ся перші весняні білі квіти. Далі референт повідомив про незгоду межі Української Центральної Радою і большевиками, при чим визначив, що на перешкоді мировим переговорам це не столь, бо Україна з самого початку революції стоять за миром, а тепер доказається ся місця на мирових переговорах для своїх представників.

По скінченню реферату віче по-рушило декілька біжучих таборових справ і, проспівавши „Ще не вмерла Україна“, розійшлося. С. Д-в.

— Театр. В неділю, 29. грудня, на сцені таборового Народного Дому йшла драма М. Кіо-їнницького „Дай сердце волю—зведеши в неволю“. Песа ся йде на нашій сцені не перший раз і тому певно зміст II відомий багатьом із наших читачів. Викодить ся тут, як можна вже додати ся в наголовка, шкідливість керування в житті людини включно голосом серця,—себе тем-

пераменту, вдачі, не рахуючи ся з голосом розуму. Наслідки такого керування відчуває на собі одна з дівчих осіб драми—Микита, один із селянських парубків, між іншими багатарський син. Він не може поділитися з тим, що його не любить дівчина Одарка, за якою він упадає, та виходить заміж за такого ж убогого, як і сама. Події розвиваються як звичайно; під час святання Микита хоче вбити свого суперника Семена, але припадково його до цього не допускають, і він попадає в острог, завідкає скоро тікає, завдяки помочі безнадійно кохаючої його Марусі. Після чотирьох років блукання Микита приходить у рідне село „по етапу“ зовсім хворим, обдертим, нещасним. Приймає його Семен до себе жити. Та все ж Микита не може познайомити собі бути відчим своєму ворогові, яким він ще вважає Семена. Вночі, коли всі в хаті сплять, Микита бере сокира у наміром зарубати Семена. В той самий час, коли сокира висить над головою Семена, він сонний, каже: „Микита, опамятай ся, братом рідним буду звати! Се робить сильне враження на закамяніле серце Микити. Під напливом сильних почуть, що вийшли з його розбурженого смуління, його серце не віддержує і він умирає.

Виконання песи т. т. артистами було ідоволючо, хоць, правда, при руках обстанів не гріх було вимагати й кращого. що до поодиноких ролів, то цілком добре. Іх виконали т. т. Кривохижка (Марозія й Зачепіха), Бондаренко (Микита), Вібік (Іван), Кучеренко (Маруся) і Гажаленко та Лазаревич (музика). Трохи слабіший був т. Зайців (Семен). Так само як і в „Безталанні“, був не в своїй ролі т. Пр-ко (Одарка), і лише зачіяки далеко не першорядному значенню сеї ролі, невідповідність його була менше виразна. Тов. Плесковський, хоч і загликував ся добре, як то й треба було по песі, в дійсності не показав нам нічим, що він був писар—держав ся як звичайний селянин і дивно було чути в його усті книжні фрази.

Якби драматичний гурток звертав більше уваги на детальне оброблення й чистоту постановки пес, то міг би в повністю разувати на відчичне признання. Особливо треба б товаришам артистам пильніше дбати про чистоту мови, бо часами доходить навіть до того, що чуєш як подане супільром якесь українське слово зараз же передається ся зі сцені по московські. Це говорить за те, що ми й досі не звикли по українські думати. M.

З приводу різдвяних свят слідуюче число „Громадської Думки“ вийде в неділю, 13. січня, новорічне.

Редакція.

ЖЕРТВИ.

На ялинку дітей українськ. школи ім. венцлярськ. табору.

K-do Neustadt № 711—11. 70 ф., Sülzheim 1 м. 70 ф., Kirchhausen 3 м. 55 ф., Breitenbach 20 ф., Riedelbach 23 ф., W.-gerhof в/н. 3 м. 20 ф., Pfeffenwischbach 2 м. 50 ф., Steeden 1 м., Waldgirmes 6 м. 30 ф., Orléanshain 1 м. 60 ф., Відома команда (?) П. Лопуцький 10 фен., П. Базель 10 фен., Л. Стадич 10 фен., Д. Ні-

коюк 10 ф., ратом 40 фен. K-do Baßenmug 6 мар., Holzhausen 8 м. 15 ф., Gaillhausen 4 м. 05 ф., Plettenberg 1 м. 65 ф., Herrenheim 4 мар. 50 фен. Українська Громада Офіцерів таб. Нані Münden 100 марок, K-do Kaab 5 м. 55 ф., Feigen Boden 50 ф., Heisterberg 1 м., Günzenheim 1 м. 50 фен., Weilmünster 34 ф., Langsdorf 7 м. 20 фен., Oberhaus 5 м., Beuren 6 м. 20 ф., Holzmühl 50 ф.

На упаковку бібліотеки т-ва „Самост. Україна“

K-do Ullnkirchen 50 ф., Holzhausen 1 м. 35 ф., Dalhbruch 1 м. 50 ф., Feigen Boden 50 фен.

На українську школу імені венцлярського табору:

K-do Spredlingen, № 333 — 2 мар. Krottdorf 1 мар. 53 фен., Feigen Boden 2 мар., Rohrbeck 8 м. 45 фен., Weilmünster 20 ф., Niever 7 м. 75 ф. Buchheim 3 мар. 50 фен.

На памятник номер. т.т. венцлярського табору:

K-do Feigen Boden 50 фен. Haiger, № 1646—21 м. 50 ф. " Berod 2 м. 20 ф. Frankfurt a/M. В. Войчук—50 ф., I. Великоіванський—25 ф., A. Юрченко—1 м. Разом 1 м. 75 ф. Kom. Johannishof 50 ф.

На хорих в лазареті.

Kom. Gettenbach 8 м. 35 ф.

ПОВІДОЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ“.

Одержані гроші на часині і книжки від таких робітнич. команд і т.т.:

K-do Walenhausen 1 м. 20 ф., Paterberg 1 м. 20 ф., Neustadt № 711—50 ф., Sulzheim 50 ф., Tuchengrube 1 м. 55 ф., Edingen 50 ф., Niderleinken 15 ф., Berod 2 м. 50 ф., Bad Orb 3 м., Steubach 2 м. 50 ф., Pfeffenwischbach 2 м. 50 ф., Steeden 1 м., Jasselbach 50 ф., Höchst 1 м., Langendorf 4 м. 80 ф., Himmighofen 2 м. 40 ф., Badheinheim 2 ф., Krottdorf 50 ф., Neuswartz 1 м., Klingelbach 50 ф., Feigen Boden 1 м., Kleinstadt 50 фен., Heilsterberg 50 фен., Schinko 2 м. 55 ф., Bruchsal 40 ф., Feudingen 50 ф., G-de Stewdorf 1 м. 50 ф., Hanau 1 м. 40 ф., Altenachlir 50 ф., Burstadt 50 фен., Feudingen 3 м., Kasimastal 80 ф., Oppenheim 2 м., Fauerbach 40 ф., Siengen 80 ф., Weilmünster 2 м. 90 ф., Oberhof 50 фен., Spachbrücken 1 м. 50 ф., Frankfurt a/M. 50 ф., Assbach 40 ф., Hofgiasberg 50 ф., Nievern 1 м. 50 ф., Limburg 1 м. 60 ф., Schwaben 50 ф., Lang Gōns 1 м. 50 ф., Emsburg 1 м. 60 ф., Berod 50 ф., Romrod 1 м., Haiger 8 м. 65 ф., Lang Gōns 1 м. 50 ф., Beaufragter 30 ф., Selters 70 ф., Worms 1 м. 30 ф., Grossen-Buseck 3 м. 50 ф., Oberseemel 1 м. 50 фен., Hutzdorf 1 мар., Книгарня У. Гр. Біла 9 марок 65 фен., Schneidemühl 1 м. 55 фен., Bremke 1 мар., Obudno 3 м. 75 ф.

СПИС

членів т-ва «СІЧ», прийнятих Отаманою Старш. 27/XII—17. року.

ПРИЙНЯТИ:

Гіцевич Юхим	Мушанський Пантелей
Шендрік Ларіон	Купціль Микола
Ладижин Нікіфор	Чапала Яків
Остащенко Іван	Носченко Микита
Лісовець Саша	Кулаків Яків
Білоком Семен	Зершута Карло
Панченко Іван	Гончаренко Гнат
Бойко Яків	Мищурів Семен
Рябчун Тихон	Варвідова Конса
Країнськ Яків	Мірошниченко Ларіон
Пироженко Панкрат	Кузьмін Іван
Рибак Дмитро	

Канцелярія Т-ва „СІЧ“

На перший день РІЗДВЯНИХ СВЯТ

У ПІДЛІДОК, 26. грудня 1917.

(7. січня нов. ст. 1918. р.).

ВУДЕ ВИСТАВЛЕНО:

НАЗАР СТОДОЛЯ

Драма на 3 дії Т. Шевченка.

Початок рівно о 6. год. вечера.

На другий день РІЗДВЯНИХ СВЯТ

У ВІВТОРОК, 26. грудня 1917.

(8. січня нов. ст. 1918. р.).

ВУДЕ ВИСТАВЛЕНО:

БОНДАРІВНА

Драма на 4 дії і 5 картин. І. Тобіленіча [Карпенка-Карого].